herpy

SLANGER

African Brown House Snake

Boaedon fuliginosus

Boaedon fuliginosus er en liten, slank og nattlig slange fra Vest-Afrikas savanner, hvor den ofte lever tett på menneskers hus og spiser alt fra øgler til gnagere. Dyrene i handelen er robuste og blir som regel rolige som voksne, men de har en svært ivrig fôringsrefleks og er flinke rømningskunstnere.

Familie: Lamprophiidae Tidligere navn: *Lamprophis fuliginosus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**60-120 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Savanne**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**90 × 45 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**5-16 egg**
Kull per år	**1-4**
Inkubasjon	**55-65 dager** ved 29-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Boaedon fuliginosus er en slank, glattskjellet slange med et ovalt hode, store øyne med loddrette pupiller og en kroppsfarge som varierer fra lysebrun over oliven til nesten svart. Langs hver side av hodet løper det som regel en lys stripe fra snuten mot munnviken. Noen individer har striper, flekker eller et rødlig eller oransjefarget skjær. Fargen kan endre seg i løpet av livet, for eksempel fra svart mot oliven. Hunnene blir 90-120 cm og veier sjelden over 300 g. Hannene blir 60-75 cm og veier sjelden over 150 g, og halen deres er lengre enn hunnenes, noe som kan ses allerede hos nyklekte unger.

Slekten *Boaedon* ble lenge regnet med til *Lamprophis*, og eldre litteratur bruker fortsatt navnet *Lamprophis fuliginosus*. Siden 2010 er slekten gjeninnført. Samtidig er den gamle, vidt utbredte *B. fuliginosus* delt opp i flere arter: *B. fuliginosus* i snever forstand er begrenset til Vest-Afrika, mens bestandene i det sørlige og sørøstlige Afrika i dag henføres til *B. capensis*, og andre bestander hører til arter som *B. lineatus*, *B. olivaceus*, *B. angolensis* og *B. perisilvestris*. Mange dyr i hobbyen selges fortsatt som *B. fuliginosus*, men stammer fra bestander som i dag regnes som *B. capensis*, og linjene er ofte ikke dokumentert. Stellet er i praksis det samme for hele gruppen, og tallene her gjelder *Boaedon* fra savanne og kulturlandskap.

Arten er harmløs for mennesker. Unger kan være raske og bitske, og tennene er lange, så et bitt kan gi små, blødende riper. Voksne blir som regel rolige i hånden. Det finnes mange avlede farge- og tegningsvarianter, men veiledningen handler om arten i sin naturlige form.

Utbredelse og leveområde

Boaedon fuliginosus i snever forstand lever i Vest-Afrikas savanneområder, fra Mauritania og Senegal mot øst gjennom Guinea, Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskysten, Burkina Faso, Mali, Ghana, Togo, Benin, Niger og Nigeria til Kamerun, Tsjad og Den sentralafrikanske republikk.

Eldre kilder oppgir en mye større utbredelse over store deler av Afrika sør for Sahara og helt til Kapp. Disse bestandene regnes i dag som andre arter. Den presise utbredelsen av *B. fuliginosus* er ikke endelig avgrenset, fordi ikke alle bestander er undersøkt. Dyr fra det sørlige Afrika hører til *B. capensis*.

> **Naturlig utbredelse:** Mauritania, Senegal, Gambia, Guinea-Bissau, Guinea, Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskysten, Burkina Faso, Mali, Ghana, Togo, Benin, Niger, Nigeria, Kamerun, Tsjad og Den sentralafrikanske republikk.

LEVEOMRÅDE

B. fuliginosus finnes i savanne, kratt og skogkanter, og den er vanlig i og omkring landsbyer og byer, hvor mus, rotter og øgler samles. Slangen er nattlig og tilbringer dagen skjult under steiner, trestammer, avfall og i hull i jorden eller i murverk.

Klimaet i utbredelsesområdet er tropisk med en regntid og en tørketid. Dagtemperaturen ligger store deler av året på 28-35 °C, og nettene er kjøligere. Byttet er opportunistisk: øgler, frosker, flaggermus, små pattedyr og av og til små fugler, som slangen kveler ved å slynge seg rundt dem. Mange ville dyr bærer arr etter kamper med store byttedyr eller angrep fra rovdyr.

Stell

TERRARIET

En voksen *B. fuliginosus* skal ha et terrarium på minst 90 × 45 × 40 cm. Større er alltid bedre, og store hunner trives i 100 × 50 × 40 cm. Arten er nysgjerrig og aktiv om natten og utnytter gulvarealet, så lengde og bredde er viktigere enn høyde.

Terrariet må være helt rømningssikkert. Slangene er slanke og sterke nok til å presse seg gjennom selv små sprekker, for eksempel mellom skyvedører, og unger er særlig flinke til det. Lokk og dører må lukke tett og kunne låses.

Bunnen er et lag på minst 5 cm av ubehandlet trefiber, aspespon eller kokosfiber. Arten graver gjerne, og en dyp bunn gir trygghet. Arten spiser mye og etterlater tilsvarende mye avføring, så bunnen må ettersees daglig og skiftes helt med jevne mellomrom. Aviser eller kjøkkenpapir er et billig alternativ.

Innred med to tettsluttende skjul, ett i den varme og ett i den kjølige enden, og et fuktig skjul med sphagnum, som hjelper ved hudskiftet. Grener, bark og kork gir variasjon. Dyrene holdes enkeltvis, fordi de er så ivrige etter mat at de kan spise hverandre.

TEMPERATUR

Terrariet skal ha en tydelig temperaturgradient. Om dagen er det 24-28 °C i terrariet, med omtrent 24 °C i den kjølige enden. Det varmeste stedet, hvor slangen kan ligge og varme seg, skal være 30-32 °C. Om natten er 20-24 °C passende, og det er fint at temperaturen faller litt.

Varmen kommer best fra en varmematte eller en varmekabel i den ene enden eller fra et keramisk varmeelement eller en lampe. Alle varmekilder styres av en termostat med føler ved det varmeste stedet. En termostat er ikke valgfri, for uregulerte varmekilder gir temperaturtopper som kan skade dyret. Mål temperaturen med to termometre, ett i hver ende, og sjekk at overflaten der slangen ligger, ikke blir varmere enn 32 °C.

Avlsdyr får en kjøligere periode om vinteren: varmepunktet slås av, nattemperaturen er 18-20 °C, og dagtemperaturen er 24-26 °C. Fôringen settes kraftig ned eller stoppes helt for hunner i god kondisjon. Dyr som ikke avles, trenger ingen vinterhvile.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 40-60 %. Det oppnås i de fleste stuer med en vannskål, og det er sjelden nødvendig å dusje. Mål med et hygrometer midt i terrariet, og sørg for god ventilasjon, slik at fukten ikke gir mugg og bakterievekst.

Friskt vann skal være tilgjengelig hele tiden i en tung skål som ikke velter. Vannet skiftes daglig. Hunner legger gjerne egg i vannskålen hvis det ikke er en leggekasse.

Ved hudskifte hjelper et fuktig skjul med sphagnum. Henger det rester av gammel hud på slangen, skal det fuktige skjulet stå framme hele tiden. Huden skal komme av i ett stykke, og øynene skal være klare etterpå.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

B. fuliginosus er nattlig og har ikke behov for sterkt lys. En fast lysrytme på omtrent 12 timer lys og 12 timer mørke året rundt gir en klar døgnrytme. UVB er ikke nødvendig for friske dyr som får hele byttedyr, men et svakt UVB-lys tilsvarende Ferguson-sone 1-2 kan brukes, så lenge slangen har skjul i skyggen og aldri tvinges til å ligge i lyset. Glass og plast blokkerer UVB, så en vindusplass gir ingen UVB og kan gjøre terrariet for varmt.

Direkte, kraftig belysning stresser arten. Vanlig romlys eller en LED-lampe på tidsur er nok.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Boaedon fuliginosus kveler byttet sitt, har en kraftig fôringsrefleks og spiser nesten alltid. Den fôres med hele, tinte mus eller små rotter, aldri med levende byttedyr. Byttet skal være omtrent like tykt som slangens bredeste sted og aldri mer enn 1,5 ganger så tykt.

- Nyklekte unger får nyfødte mus og går gradvis over til større museunger etter hvert som de vokser. Unger fôres hver 5.-7. dag.
- Voksne hunner fôres hver 10.-14. dag med mus eller små rotter.
- Hanner er mindre og får mindre bytte, for eksempel voksne mus.

Arten blir lett overvektig, og overvektige dyr yngler dårlig og får følgesykdommer. Hold en fast rytme, og la et tykt dyr komme ned i normal vekt i stedet for å tilby mer. Slangen skal ha en avrundet, men ikke fet kroppsform uten synlig ryggrad. Bytte som ikke er tatt etter noen timer, fjernes.

Hanner kan i paringstiden holde pause fra maten. Det er normalt; fortsett bare med å tilby mat en gang i uken. Byttet gis med en lang pinsett, slik at slangen ikke forveksler hånden med mat.

ATFERD OG HÅNDTERING

Unger og halvvoksne kan være raske, bitske og urolige, og de kan sprette ut av terrariet som en utløst fjær når lokket åpnes. Åpne derfor lokket forsiktig over et trygt sted. De fleste voksne blir rolige og tåler håndtering godt, men temperamentet er individuelt, og noen forblir nervøse.

Slangen har en svært ivrig fôringsrefleks og lange tenner. Vask hendene før håndtering, slik at de ikke lukter av mus, og unngå å håndtere umiddelbart etter fôring. Rolig, jevn håndtering styrker tilvenningen.

Arten holdes enkeltvis. Samhold med artsfeller gir risiko for at en slange spiser en annen, og hanner og hunner holdes adskilt, også når de brukes i avl, slik at hunnen ikke pares hele tiden. De møtes bare i en kort paringsperiode.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunner er vesentlig større enn hanner, og hannens hale er lengre og tykkere ved roten, noe som kan ses allerede hos nyklekte unger. Kjønnet kan bestemmes ved å trykke hemipenisene fram hos nyklekte dyr og med en sonde hos unge og voksne dyr, som hos andre snoker. Begge deler bør utføres av en erfaren person.

Arten blir kjønnsmoden raskt og ved små størrelser, men hunner bør først avles når de er fullt utvokste og i god kondisjon. Alderen for kjønnsmodning er ikke dokumentert.

PARRING

Arten kan avles hele året, men en kjøligere vinterperiode gir kontroll over eggleggingen og hvile for hunnen (se temperatur). Hunnen skal ha minst seks måneder i året uten paring, fordi gjentatte kull belaster kroppen og forkorter avlslivet.

Hannen og hunnen settes sammen i en kort paringsperiode og skilles igjen etterpå. Hold øye med dem under paringen, fordi arten er rask til å gripe det den oppfatter som bytte.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger egg 6-8 uker etter paringen, og omtrent to uker før leggingen skifter hun hud. Et kull er på 5-16 egg, og i fangenskap kan en hun legge opptil fire kull i året. Det forkorter avlslivet, fordi hun bare kan danne et begrenset antall egg i løpet av livet: med tre eller fire kull i året legger hun bare fruktbare egg i omtrent fire år.

Gi hunnen en leggekasse før leggingen: en plastbeholder med hull i lokket og fuktig torvmose eller sphagnum. Uten den legger arten ofte i vannskålen.

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en rugekasse med fuktig vermikulitt (like deler vann og vermikulitt etter vekt) og små luftehull. Vend ikke eggene, for da kan fosteret drukne. Eggene klekkes etter omtrent 60 dager ved 29-30 °C.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 20-25 cm lange ved klekkingen og holdes enkeltvis i små kasser med skjul, vannskål og lett fuktig bunn. Første måltid er en nyfødt mus etter det første hudskiftet. De vokser raskt og når voksenstørrelsen på to til tre år. Åpne kassene forsiktig, fordi ungene er raske og kan sprette ut og komme til skade ved fall.

Helse og vanlige feil

Boaedon fuliginosus er robust, og de fleste problemer skyldes feil i stellet:

- Overvekt: for hyppig eller for stor fôring gir dårlig yngleevne og andre følgesykdommer.
- Hengende hud: for lav luftfuktighet. Gi et fuktig skjul, og sjekk at hele huden, også øyelokk og halespiss, er av.
- Luftveisinfeksjon: hveseende pust, slim fra nese og munn og åpen munn. Kan skyldes for lav temperatur, for høy fukt eller dårlig ventilasjon.
- Munnbetennelse: rødme, slim og puss i munnen.
- Midd og flått: se etter små mørke prikker, særlig ved øyne og lepper.
- Eggleggingsproblemer: en hun som ikke legger, eller som er tydelig syk, må til veterinær.

Hold terrariet rent, og skift bunnen ofte. Gå til veterinær med erfaring med krypdyr ved manglende appetitt utover paringstiden, ujevnt hudskifte, hevelser eller pustebesvær.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.